



Cenzurat: CORNELIU SALÇA.

Anul IV.

Aiud, 24 Maiu 1928.

No. 21

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare odată pe săptămână.

Un număr 3 lei.

Director: MARIAN SASU.

Prim colaborator: TOMA COCIȘIU

COLABORATORI:

I. Aldea, I. Dobre, A. Duvlea, Eman. Muntean. A. Ocnean, P. Petringenar, I. Pițic, A. Popa, Gh. Spătăceanu, Elena Dr. Stoianovici, N. Borza, I. Raica, Gr. Ursu, T. Trifa, V. Zdrenghea.

ABONAMENT: 150 lei pe an pentru membrii corpului didactic, iar pentru comitele școlare și partic. 180 lei. Redacția și Administrația la biroul Revizoratului școlar — Aiud.

La ziua eroilor.

Unitatea națională, realizată în anul 1918, este cel mai mare și mai însemnat act istoric pe care l'a săvârșit până acuma neamul nostru românesc.

Acest act, dorit de veacuri de întreagă suflarea românească, s'a săvârșit prin ajutorul providenței divine și jertfele uriașe de sânge pe cari le-au adus pe altarul patriei sutele de mii de eroi ai neamului nostru.

Fără acest ajutor prețios și fără aceste jertfe însemnate nu s'ar fi putut închea România Mare de astăzi.

Se cuvine deci ca în sfânta zi a înălțării Mântuitorului la cer să ne înălțăm și noi gândurile și sentimentele noastre către tronul cel ceresc, mulțumind bunului Dzeu, pentru că ne-a ajutat de am săvârșit această operă mare, reamintindu-ne cu pietate și duiosie de acei eroi ai neamului, cari și-au dat pentru patrie tot ce au avut mai scump pe acest pământ.

Ce mare e aceasta jertfă a eroilor noștri și ce mare lucru s'a câștigat cu jertfa lor pe seama noastră.

Sărmanii noștri eroi! Voi nu beneficiați după jertfa voastră sfântă ci putreziți în mormânt, fără a avea la cap mulți dintre voi o cruce simplă de lemn.

Noi cei de astăzi, culegem rodul ostenelelor și jertfelor voastre uriașe.

De aceea trebuie să datorăm vecinică recunoștința tuturor eroilor noștri, cari și-au vărsat în toate timpurile sângele pentru neamul și țara noastră.

Amintirea acestor eroi trebuie să ne fie scumpă și dragă, dupăcum ne este scumpă și dragă țara, pe care ne-a lăsat-o drept moștenire.

Fapta lor eroică trebuie să ne îndemne și pe noi ca să aducem bucurios pe altarul patriei jertfele ce nise cer pentru că numai așa vom dovedi, că suntem fiii bravi ai neamului românesc.

La aceste ar trebui să ne gândim noi în ziua eroilor. Să sărbăm ziua aceasta mare nu numai cu părăzi solemne și discursuri frumoase, ci să o sărbăm și cu inimele noastre, evocând în ele sentimente de mulțumită și recunoștință față de aceia, cari și-au jertfit viața numai pentru ca să ne lase nouă o țară mare și liberă în care să putem trăi în pace și fericire.

Cât de mult datorăm deci eroilor noștri! Să-i avem totdeauna în inima noastră, rugându-ne lui Dumnezeu să le deie și lor odihna și fericirea vecinică.



Cultul Martirilor.

Poporul român a fost aproape cel din urmă dintre neamuri cari s'au grăbit să ridice monumente eroilor căzuți în războiul lumii. Și-am zidit și noi un mormânt al unui erou care reprezintă opt sute de mii, mormântul eroului necunoscut înaintea căruia s'a închinat solii tuturor popoarelor. Acolo ținută în piatră doarme amintirea gloriei românești. Și'n fiecare an, în fiecare zi, Românii în trecerea lor prin capitală, se opresc la mormântul tăiat în piatră de granit pentru o clipă de înălțare sufletească, un gând de reculegere.

De-acolo curg izvoarele energiilor românești, dela mormântul Eroului Necunoscut. El este îndrumătorul zilelor de mâine și

viitorul își razimă temelia de jertfa celor reprezentații de morământul lui.

S'au neglijat locașurile ce amintesc vitejia românească ; în toiul luptelor politice, s'a uitat datoria ce ne leagă de trecut. Parcă totul să răzuma la frământările actualului, avem o ținută lipsita de recunoștință.

Nu am învățat să cinstim eroii. . . Suntem însă departe de alte neamuri, deși noi cu trecutul ne mândrim și-l afixăm în fața străinătății ca pe în scut împotriva calomniilor ce se debitează la adresa noastră dincolo peste graniță. Trecutul neamului nostru a oțelit forțele urmașilor și a chezeșia pentru viitor.

E bine acest trecut a fost uitat, neglijat aproape, faptele ostașilor de ieri, cari uimeau lumea și-a căror faimă strălucea din Carpați până departe la marginile oceanului, au fost trecute în legendele cari nu să uită fiindcă distrează. Școlarii ei singuri mai păstrează un vădit respect pentru cultul eroilor.

Pentru marea mulțime apare ca o indeletnicire de lux. Multe monumente, ce amintesc gloria vremurilor trecute, sunt lăsate în părăginire, neingrijite și ne privesc ruinele lor rușinate de nepăsarea noastră, ca o muștrare. Într'un drum la Alba-Iulia m'am oprit în cetatea, unde înainte de-a se proclama Unirea, cu câteva sute de ani a fâlfăit drapelul oștirilor cuceritoare ale marelui Mihai.

Aici în cetatea Bălgăradului a murit Horea, eroul revoluției dela 1784, (revoluție premergătoare celei franceze și insufletită de aceleași idei) spintecat de roată cu cărlige, cea mai îngrozitoare tortură din câte își poate cineva imagina.

Înainte de-a fi omorât prin chinuri, eroul revoluției, a fost ținut într'o închisoare zidită deasupra porți, pe cari tronează Carol al VI-lea din peatră și fier.

Această închisoare, în loc de a fi îngrijită ca un loc ce reprezintă o clipă din trecutul zbuciumat, a fost lăsată părăsită și neingrijită.

Ar fi de dorit, ca oamenii chemați să dea atențiunea cuvenită acestor monumente, ca să arătăm străinilor căci cunoaștem cultul martirilor.

Adrian Rațiu, inv. dir.



Din frământări vechi și noi „școală creiatoare“.

Nu există problemă mai complicată ca opera educațiunii. Aceasta pentru motivul, că o educație sănătoasă, trebuie să se întemeieze pe cât mai adânci cunoștințe psihologice, în lipsa căror ea ar fi foarte iluzorie.

Sufletului omenesc, timpuri de arândul, obiectul de studiu

al celor mai competenți psihologi, cari se străduiau să pătrundă în tainele lui, este astăzi tot așa de nelămurit ca și în trecut. Dar dacă el, sufletul, n'a putut fi lămurit, problema studiului său a fost tot mai adâncită și din aceea adâncire a problemei Psihologiei, a rezultat mari profite pe tefenul științei educațiunii, intrucât fel și fel de căi și mijloace, un timp necunoscute, au fost aflate și puse în serviciul ei.

Căile pe cari putem ajunge la însușirea cât mai multor cunoștințe psihologice, sunt: 1. Studiarea cercetărilor, experimentărilor și descoperirilor altora, 2. Experimentările noastre proprii asupra altora mai cu seamă asupra copiilor noștri și 3. Experimentările noastre cu noi înșine.

Asupra elevilor nostri facem noi zi de zi studii psihologice, dar acelea departe de-a ne indestuli, ne fac să simțim necesitatea de-a ști tot mai mult. Lucrul ar merge cu mult mai ușor, dacă în drumul cercetărilor noastre, n'am da de piedeci, dintre cari unele nu le putem înlătura.

Spiritul omului e foarte complicat. Deși la aparență se pare a avea același ton, el e totuși vecinic altul. Elevii pot se simuleze stări și dispoziții, pe cari ei de fapt nu le au. Atunci noi ce facem? Ceeace nu putem descoperi în elevii nostri, încercăm în noi înșine. Subiectul nostru se închide în el însuși, unde s'ar putea asigura de toată sinceritatea. Dar în locul falsului găsit la alții, el găsește în el o altă piedecă, pe care iarăși n'o poate înlătura. Ca să se poată studia pe sine, spiritul nostru trebuie să se importă în două: partea subiectivă, care studiază și obiectul, care e studiat. Studiată o parte urmează alta și așa subiectul trebuie să se importă mereu în două. Și oricât de mult s'ar continua cu această analiză a lui, la urma urmelor totuși o parte a spiritului nostru, ar rămânea nexplorată și aceea este subiectul însuși. Așa, noi nu ajungem la ceva pozitiv și de cele mai multeori suntem constrânși, a ne mărgini la hipoteze și presupuneri.

Acestea piedeci, cari n'au putut fi înlăturate din calea cercetărilor psihologice, apoi succesele prea mici, sau chiar nesuccesele educațiunii față de anumite individualități, au dat unor filosofi convingeri foarte pesimiste asupra educațiunii.

Intre aceștia, Cant, a spus teoria regretabilă, cumcă caracterul omului e neschimbător. După el, voința omului, fiind o proprietate individuală, innăscută, ea rămâne aceeace este și nu poate fi schimbată prin educațiune.

Schopenhauer re'noește teoria lui Cant, susținând același lucru.

Herbert Spencer cu școala sa engleză încă sprijinește această teorie, dar cu oarecare rezervă: el admite, că voința și caracterul omului se pot îndrepta, dar numai după o vreme îndelun-

gată: „Putem ca să micșorăm cusururile, dar ca să le nimicim, ba.“

În contra acestor teorii, se ridică cu indignare francezul Jules Payot, declarându-le de lene de spirit, a celor mai mari inteligențe, care este ca păcatul strămoșesc, cu neputință de șters. Iată ce zice el: „Cine nu vede, că într'adevăr caracterul nu este decât o rezultantă? Și rezultantă a unor puteri totdeauna pe cale a se modifica. Caracterul nostru are o unitate analogă cu unitatea Europei: jocul alianțelor, propășirea sau decăderea unui stat, modifică într'una rezultanta. Ei bine, tot așa e și cu pasiunile noastre, cu sentimentele noastre, cu ideile noastre, cari sunt într'o neconținută frământare, și cari pe de altăparte, prin alianțele ce leagă împreună, sau pe cari le rup, pot schimba intensitatea, chiar natura rezultantei“.

În fața acestor titanici ai gândirii, ni se cere și părerea noastră, care nu poate fi mai puțin considerată, pentru că ea se întemeiază, dacă nu pe adâncimea științei, la tot cazul pe experiențele noastre multe, în urma unei practice îndelungate a educațiunii,

Precum unele lucruri pot fi înțelese mai bine în lumina artei, decât în lumina științei, precum apa unor mări este mai străvezie la lumina lunii decât la lumina soarelui, tot așa și sufletele copiilor pot să ne fie mai strevezii nouă, cari suntem mai obicinuiți a privi în ele.

Dacă cântărim munca noastră depusă mai mulți ani pe terenul educațiunii, apoi cântărim rezultatele ei, vedem, că bilanțul se încheie cu profit. O constatăm aceasta, pelângă toată vitregia vremurilor, prin cari am trecut.

Sunt cei drept și cazuri, în cari n'am putut influența, dar și atunci, numai ceice s'ar putea pătrunde de convigerea, cumcă sămânța aruncată a fost bună și că sămânatul s'a făcut bine, ar putea ingenunchia în fața adevăratului, ca să zică cu mâna pe inimă: Am sămănat, dar nu toate semințele noastre au căzut la loc bun.

Dar și atunci, dacă ne mai gândim, că pelângă pământurile, cari și numai sgăriate cu plugul, totuși dau roade, mai sunt și pământuri, cari pentru că deie roade, trebuesc arate și lucrute adânc, pesimismul nu este îndreptățit.

Dacă ar trăi astăzi scepticii vremurilor trecute, le-am putea spune: Dacă voința și caracterul este ceva innăscut, care nu se poate schimba, atunci cum se face, că popoarele, cari din vreme s'au știut îngriji mai bine de educațiune, sunt astăzi popoarele cele mai inaintate.

Viitorul unui popor depinde de educațiunea, care i se dă și scepticii în educațiune se fac trădătorii neamului lor. Prin cultură, măcesul a devenit trandafir. O floare, care lăncezește în

grădina neingrijită, prinde o nouă vieată, când ajunge pe mâna grădinarului.

Omul, expresie terestră a unei energii vibratorii universale, are ca parte substanțială a lui spiritul; corpul nefiind decât un simplu receptor al acestuia. Găsim o oarecare analogie între spiritul omului și gravitațiunea universală.

Spiritul omului, desprins din spiritul Creatorului universal, ia ființă nouă în corpul, merit a se desvolta potrivit condițiilor de vieată, ale patriei în care el vrea să trăiască.

Scopul omului fiind maxima intensitate de viață spirituală, spiritul deja din primele începuturi de vieată omenească, poartă în el germenii alor mai multe și variate forțe, cari toate așteaptă să fie dezvoltate: Este inteligența închisă într'o semăntă, care tinde să reproducă tipul arborelui ascuns în ea. La început acestea tendințe se reduc numai la instinctele de conservare a vieții biologice.

Mi-aduc aminte de un prunc, care în primul ceas de vieată a lui, separat fiind de mama sa bolnavă, coperit pe față, cum era, începea a plânge, oridecâteori tatăl său se mișcă de lângă el și-și curma plânsul, când tatăl său venea iar lângă el. Deja prin anul al doilea de vieată a lui, vedem apoi cum încep a se manifesta și instincte științifice: privește în stânga, în dreapta, pune mâna pe obiecte, îți dă se știi, că vrea să'l duci la cutare ori cutare obiect, s. a. Cătră anul a treilea, vedem apoi cum încep a se produce în el și licăriri de conștiință și dorință a binelui: Am văzut cum o fetiță, de doi ani și opt luni, a sărit și a spriginit în brațele ei pe fratele său de 1 an și 2 luni, care pornise a cădea de pe un scaun, pe care se cocoțase.

O activitate ascunsă, care trebuie să fie esența naturii, începe să producă în copii, încă din primii ani ai vieții lor, conștiința și dorința binelui, ceea ce dovedește cumcă natura însași spriginește moralitatea.

Condamnăm teoria cu caracterul innăscut, care nu poate fi schimbat spre bine, dar avem o bună rezervă și față de teoria lui Herbert cu „tabula rasa”. Credem mai curând că sufletul copilului, chiar dela început, are în embrion gemenele mai multor forțe, virtualități, cari așteaptă să fie dezvoltate, cultivate, actualizate.

Armonia ritmului evoluției vieții, reclamă o disciplinare din ce în ce tot mai mare a ei, care disciplinare vieată nu ș-o poate găsi, decât tot numai în sensul ei: munca creatoare, munca constructivă. Nu suntem lăsați numai ca să contemplăm în liniște lumea, nici nu suntem aruncați ici-colo, numai ca nește victime ale unei ursite crude, — ca să suportăm apăsarea neindurată a materiei. Nu! Suntem lăsați pentruca viețuind, să construim, să creiem într'una, să facem ca să răsuflă tot mai

liber în noi acel suflu Dumnezeiesc, carele ne este dat, spre a ne apropia tot mai mult de Creator.

Teoria creațiunii ne spune, că la D-zeu orice idee este totodată și o faptă, o creațiune. Dacă omul este făcut după chipul și asemănarea lui D-zu, el samănă cu D-zeu mai mult prin acelea idei, cari sunt, dacă nu fapte, cel puțin începuturi de fapte, prin ideile devenite „forțe puternice” de îndrumare a voinței de-a creia, de-a construi.

Iată pentruce suntem și noi luați și duși de acel curent pedagogic, carele îndrumă popoarele a privi „școala creiatoare” ca cel mai bun mijloc de educațiune, prin care copilul să-și actualizeze virtualitățile, să trăiască valorile, pentruca la timpul său, să se poată valorifica însuși ca „personalitate”.

Sebeșel, la 20 Maiu 1928.

Alexandru Duplea Inv.



Cronică.

Educație individuală. Nici-o țară nu respectă în măsură așa de mare individualitatea în educație ca Anglia. Dovadă și premierile, care se fac un global la toate studiile ci la anumite materii, unde individualitatea s'a afirmat. Se premiază un elev la matematici, chiar dacă obține notă joasă la învățământul limbei și întors. Se dau premiu pentru istorie, geografie, desen etc.

Nimic nu ne stă împotriva să facem și noi la fel, nu ca un lucru de împrumut ci ca o adaptare la principiul individualității în educație.

Toma Cocișiu.



Partea oficială.

Toate ordinile și circularele, ce se vor publica în partea aceasta a revistei, vor trebui să fie imediat înregistrate și executate conștiențios de către cei vizați.

Către toate direcțiunile școalei primare din județ.

No, 1577—1928.

Avem onoare a Vă trimite în copie ordinul circular al Ministerului de Interne No. 27293 A/96 cu privire la înscrierea ulterior în registrul de naționalitate pe copii minori.

„Copie, de pe ordinul circular No. 27293 A—1926 al Ministerului de Interne, către Prefecturile de județe și Priimărie de reședințe.

Unele autorități ne-au întrebat dacă pot înscrie ulterior în registrul de naționalitate de copii minori, întrucât părinții lor sunt înscriși deja și n'au cerut la timp și înscrierea copiilor.

Față de această întrebare, avem onoare a Vă face cunoscut că minerii, întrucât părinții lor sunt înscriși în registru, au dobândit naționalitatea părinților. Acest fapt se artă precis în art. 3 din regulament pentru constatarea naționalității române.

Deci și ei au dreptul la naționalitatea română, nu însă și la liberarea certificatului de naționalitate, care după cum v'am comunicat cu circulara No. 22840 din 16 Noemvrie 1925. se liberează numai într'un singur exemplar, capului de familie. Ei minorii, nu pot fi trecuți nici în certificatul de naționalitate al părintelui, deoarece nu sunt înscriși în registru de naționalitate.

Pentru dovedirea cetățeniei lor, minorii din această categorie vor putea utiliza certificatul de naționalitate al părintelui, însoțit de actul de naștere sau legitimare.

Totodată Vă rugăm să binevoiți a face atenți pe posesorii de certificate de naționalitate, că atunci, când au trebuință să dovedească cetățenia lor în fața vremii autorități, cu ocaziunea cumpărării de locuri, solicitări de slujbe etc. să depună copie legalizată de pe certificatul de naționalitate, păstrând originalul p. Ministru ss] Bucsan, director general, ss] N. T. Ionescu".

Nr. 1581—1928.

În temeiul ordinului Nr. 56560—1928 avem onoare a Vă face cunoscut, că onor. Minister a dispus, ca toți directori și toate directoarele dela școlile primare din jud. DV. rămași numai cu administrația școlii, să-și reia catedrele de studii, pe ziua de 1 Maiu 1928, iar învățătorii detașați în lucrul lor își vor relua pe aceeași zi catedrele, unde sunt titulari și suplinitorilor, le veți pune în vedere, că încetează funcționarea lor pe aceeași zi.

No, 1582—1928.

Avem onoare a Vă face cunoscut că Ministerul cu ord. Nr. 62336—1928 în urma intervenției comitetului central al societății „Cultul Eroilor” a aprobat ca membrii corpului didactic rural din țară să dea concursul la serbările festive organizate de acel comitet, în ziua de 24 Maiu, când se va serba „ziua Eroilor”.

Nu vor putea face ei chetă, sau să lase a se face în școală chetă în cu insignele societății.

Revizor, M. Sasu